

ПЕДАГОШКО-МЕТОДОЛОШКЕ РАСПРАВЕ: ПУТОКАЗИ ЗА ПРОУЧАВАЊЕ И ИСТРАЖИВАЊЕ ВАСПИТАЊА

Бранковић, Д. (2020). *Педагошко-методолошке расправе*.
Бања Лука: Друштво педагога Републике Српске.

Драженко Јоргић¹

Приказ књиге DOI 10.7251/NSK2001123J UDK 371.214:37.013 COBISS.RS-ID 129752577

У издаваштву Друштва педагога Републике Српске 2020. године изашло је обимно капитално дјело „Педагошко-методолошке расправе“ аутора и редовног члана Академије наука и умјетности Републике Српске академика Драге Бранковића. Аутор је у овој цјеловитој монографији на 400 страница текста сабрао седам фундаменталних расправа о најактуелнијим питањима и проблемима унутар педагогије и методологије педагошких истраживања. Те педагошко-методолошке расправе је представио у виду седам поглавља монографије, и то: 1. Теорије у процесу научног сазнања у педагогији, 2. Нови токови у развоју педагошко-методолошке мисли, 3. Рефлексивност у учењу, образовању и истраживању, 4. Активно и интерактивно учење, 5. Морално васпитање и хуманизација личности, 6. Професионални развој и компетенције наставника, и 7. Педагогија пред изазовима слободног времена. Аутор Драго Бранковић је уважавајући принцип симетричне заступљености текстова, за свако поглавље изабрао и представио по три расправе, тако да је цијелим текстом монографије прожета 21 расправа у виду *путоказа за проучавање и истраживање васпитања*. У овој књизи, вјероватно

¹ Драженко Јоргић је редовни професор на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци. Е-адреса: drazenko.jorgic@ff.unibl.org

због ограничености простора, аутор није стигао уврстити и друга подручја којима се бавио и објавио већи број радова. То се поготово односи на расправе из националне педагогије, васпитне функције школе, реформи и развоја школског система, квалитета васпитно-образовног рада, високошколске дидактике, педагошке информатике, утицаја глобализације на васпитање и наставу, и сличне расправе.

У првом поглављу под називом „Теорије у процесу научног сазнања у педагогији“, аутор је расправе посветио осмишљавању семантичких проблема посебних педагошких теорија и њиховој позицији у процесу научног сазнања у педагогији. На исти методолошки начин и у двије наредне расправе представљени су фундаментални проблеми емпиријског и структурног приступа педагошким теоријама. Све три расправе проширују сазнања о педагошким теоријама о којима је писао академик Бранковић још у познатој научној монографији *Педагошке теорије – научне основе и развојни токови*.

Друго поглавље посвећено је расправама из методологије педагогије и терминолошки је означено називом „Нови токови у развоју педагошко-методолошке мисли“. У овом поглављу аутор расправља о парадигматском промишљању истраживачких проблема у педагогији, комплементарности квантитативне и квалитативне истраживачке парадигме и акционим истраживањима, као једним од конструктивистички утемељених и емпиријски оправданијих врста квалитативних истраживања. У све три методолошке расправе, са доста аргументације, аутор је систематски сагледао токове и „мостове“ између квантитативне и квалитативне истраживачке парадигме.

О рефлексији у нашој педагогији, за разлику од свјетских аутора, недовољно је посвећено пажње. Радови академика Бранковића приказани у трећем поглављу под називом „Рефлексија у учењу, образовању и истраживању“ чине нов и оригиналан приступ једном од савремених педагошких проблема. Рефлексија се прво анализира кроз представљање рефлексивне теорије искуственог учења, затим кроз процесе рефлектовања у образовању и истраживању, а завршава расправом о суптилним процесима квантитативних и квалитативних истраживања педагошких феномена.

Активно и интерактивно учење већ дужи временски период налази се у фокусу интересовања академика Бранковића. За ову монографију он је издвојио три теоријски цјеловите и педагошки актуелне расправе. На основу синтезе схватања већег броја иностраних и наших педагога и психолога, на основу бројне аргументације аутор закључује да активно учење јесте и све више ће бити основна парадигма савременог образовања и наставе. Суштина активног учења изражава се најцјелисходније кроз проблемско и стваралачко учење у настави и образовању, чему су посвећене преостале двије расправе у овом четвртном поглављу.

Од већег броја радова из области моралног васпитања у петом поглављу ове књиге под називом „Морално васпитање и хуманизација личности“ аутор је представио радове у којима се са аспекта теорије морала расправља о холистичком схватању процеса формирања моралне личности. Друга расправа посвећена је презентацији занимљивих резултата емпиријског истраживања моралних узора ученика основношколског узраста. Расправа о (де)хуманизацији личности, информационим технологијама и образовању чини основ теоријских футуролошких промишљања о моралном васпитању младих генерација (нет-генерације).

Шесто поглавље, „Професионални развој и компетенције наставника“, уобличено је кроз расправе о животном и професионалном циклусу (професионални развој), професионалном школовању и развијању (стручно усавршавање), те проблемима професионалних компетенција (професионална знања, професионална умијења, ставови о моћима васпитања и образовања) најбројније и најсложеније популације наставника – наставници разредне наставе. Суштину свих расправа у овом поглављу чине теоријске основе компетенција за цјеложивотно учење (учење учења) у контексту развоја друштва знања (футуролошка мисија формалног образовања).

Аутор Драго Бранковић у књизи наглашава да се педагогија почетком овог вијека нашла пред бројним изазовима и парадоксима. У посљедњем седмом поглављу, „Педагогија пред изазовима слободног времена“, аутор расправља о три битна аспекта тих изазова: о породици и слободном времену младих, школи и слободном времену и культу-

ри у условима повећаног фонда слободног времена. У оквиру све три расправе садржана је везивна нит коју аутор означава као „васпитање у слободном и за слободно вријеме младих“.

Расправе објављене у овој књизи, поред теоријских, методолошко-истраживачких и апликативних вриједности, имају и аутобиблиографски карактер. Оне трајније свједоче о ауторовом протеклом научном раду и стваралаштву у више подручја педагошког рада. Неоспорно је да овај, својеврсни зборник расправа, у садржинском и теоријско-методолошком смислу представља вриједно научно дјело које не само да обогаћује педагошку литературу, већ афирмише и потребе и *даје 21 путоказ за даља проучавања и истраживања сложених педагошких феномена*. Књига, иако има хрестоматски карактер, на посебан начин повезује већи број научно актуелних педагошких проблема.

Расправе, посматране појединачно, по поглављима или у цјелини, имају уједначен методолошки начин промишљања препознатљив по актуелности, прецизној формулацији наслова, уједначеној унутрашњој структури, закључним разматрањима и селективно изабраној литератури. Расправе су писане уједначеним језиком и савременом педагошко-методолошком терминологијом, са прецизним појмовним одређењима.

Теоријско-методолошка структура, бројност и разноврсност тематских подручја, систематичност и критичност у приказивању проблема, препознатљиве су карактеристике ове књиге. Текст књиге у цјелини има карактер научно вриједног и педагошки актуелног дјела. Иако *Педагошко-методолошке расправе* не представљају потпуно ново научно дјело, оне ће, поред теоријских и апликативних вриједности, допринијети критичкој валоризацији и афирмацији педагошког стваралаштва академика Драге Бранковића.